

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Teze diplomové práce

Faktory rozvoje regionu „Mezi Úpou a Metují“

Bc. Jana Matušková
Vedoucí práce RNDr. Petr Kment, Ph.D.

© 2015 ČZU v Praze

Faktory rozvoje regionu „Mezi Úpou a Metují“

The Development factors of region „Between Úpa and Metuje“

Souhrn

Diplomová práce pojednává o faktorech rozvoje regionu „Mezi Úpou a Metují“. Vychází z regionální politiky Evropské unie a jejích rozvojových strategií. V teoretické části se zabývá problematikou regionálního rozvoje obecně a následně podává obraz konkrétního mikroregionu v České republice. Podrobně ho charakterizuje a analyzuje faktory týkající se jeho rozvoje. V empirickém výzkumu se zabývá postojem respondentů k jednotlivým faktorům rozvoje obcí a současně i celého regionu. Na základě kvantitativního šetření prostřednictvím dotazníkové metody byly určeny nejvýznamnější rozvojové faktory regionu, ve kterém respondenti žijí a pracují.

Klíčová slova:

Region, regionalismus, regionální politika, faktory regionálního rozvoje, Program rozvoje venkova, trvale udržitelný rozvoj, místní akční skupina, region "Mezi Úpou a Metují", Leader, Strategický plán Leader

Obsah:

1	Cíl práce a metodika.....	4
2	Teoretická východiska	4
2.1	Charakteristika faktorů rozvoje regionu	4
3	Praktická část	5
3.1	Počáteční předpoklady pro následné kvantitativní testování.....	5
3.2	Dotazníkové šetření	5
4	Zhodnocení výsledků a doporučení	6
5	Seznam použitých zdrojů	7
5.1	Literární zdroje	7
5.2	Internetové zdroje	7
5.3	Právní předpisy	8

1 CÍL PRÁCE A METODIKA

Hlavním cílem diplomové práce je určit nejvýznamnější faktory ovlivňující rozvoj regionu "Mezi Úpou a Metují".

Dílčí cíle:

- 1) Charakteristika faktorů rozvoje regionu na základě literární rešerše.
- 2) Kvantifikace faktorů rozvoje na základě zjištěných údajů empirického výzkumu.

K dosažení výše jmenovaných cílů byly využity následující techniky – studium odborné literatury a dokumentů, analýza sekundárních dat a dotazování. Jako nástroje dotazování byly využity polostandardizované interview a standardizovaný dotazník. V rámci interview byla oslovena manažerka Místní akční skupiny „Mezi Úpou a Metují“ p. Zdeňka Hovorková. Předmětem dotazování byly otázky týkající se faktorů rozvoje regionu a rozvojových priorit pro další programové období.

V diplomové práci je použita hypoteticko-deduktivní metoda.

2 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

Diplomová práce je v teoretické části zaměřena na charakteristiku faktorů rozvoje regionu. Vychází z odborné literatury, platných právních předpisů a z internetových zdrojů. Pro hlubší pochopení dané problematiky jsou na základě studia dokumentů a literární rešerše definovány základní pojmy v oblasti regionální politiky a regionálního rozvoje a detailně představen region „Mezi Úpou a Metují“. Teoretická část je informačním východiskem pro empirický výzkum dané problematiky.

2.1 Charakteristika faktorů rozvoje regionu

Za tradiční dělení faktorů regionálního rozvoje jsou považovány následující dvě skupiny:

Klasické tvrdé (lokalizační) faktory, kterými jsou hmotný ekonomický kapitál, trh a pracovní síla, dostupnost pozemků, surovin, zdroje energie, kvalita půdy, atd. ustupují do pozadí a jsou stále více nahrazovány faktory novými, k nimž patří zejména schopnost vytvářet a využívat nové znalosti a inovace, zavádění nových technologií, kvalita lidských zdrojů a schopnost ekonomických subjektů vzájemně spolupracovat.

Měkké (nehmotné) faktory, mezi něž patří např. vzhled regionu, životní prostředí, demografická struktura, socio-kulturní prostředí, poskytování služeb, kvalita vzdělávání,

kulturní a volnočasové aktivity, bezpečnost, zdravotní péče, možnosti sportovního vyžití a rekreace aj. naopak nabývají na významu.

Pro hodnocení faktorů rozvoje regionů je nutné brát v úvahu region komplexně jako celek se všemi jeho prvky (obyvatelstvo a kultura, přírodní podmínky, ekonomický potenciál, infrastruktura atd.), které se vzájemně ovlivňují. Cílem by měl být dobře fungující systém se zřetelem na trvale udržitelný rozvoj a zvyšování kvality života obyvatel daného regionu. Východiskem úspěšně fungujícího regionu je umět faktory rozvoje správně identifikovat a vytipované faktory dále rozvíjet popř. podporovat ty faktory, které jsou nejslabším článkem v procesu rozvoje regionu.

Strategie regionálního rozvoje 2014 – 2020 vychází z analýzy klíčových faktorů rozvoje území: přírodní poměry, ekonomika, obyvatelstvo, struktura osídlení, infrastruktura, veřejná správa.

3 PRAKTICKÁ ČÁST

V této části se diplomová práce zabývá empirickým výzkumem včetně stanovení počátečních předpokladů pro následné kvantitativní testování, přípravy a realizace dotazníkového šetření, zpracování a analýzy empirických dat, interpretace a prezentace výsledků.

3.1 Počáteční předpoklady pro následné kvantitativní testování

Na základě teoretických poznatků bylo stanoveno deset počátečních předpokladů. Prostřednictvím analýzy zodpovězených otázek v dotazníkovém šetření viz. níže došlo k verifikaci event. falzifikaci těchto předpokladů.

Příklady:

„Spokojenost občanů s životním prostředím je vyšší v malé obci, než ve městě. Je nad průměrem celého regionu.“

„Spokojenost občanů s dopravní infrastrukturou je nižší v malé obci, než ve městě. Je pod průměrem celého regionu.“

3.2 Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření proběhlo v průběhu května a června 2014. V tomto šetření byla zkoumána míra spokojenosti obyvatel se současnou životní situací na území, ve kterém žijí

a pracují. Co je pro ně zvláště významné a co jim naopak ztrpčuje život. Spokojenost s kvalitou života je důležitým ukazatelem rozvoje regionu. K vyjádření výsledků dotazníkového šetření a kvantifikaci jednotlivých faktorů rozvoje regionu byla použita metoda výpočtu relativní četnosti a metoda výpočtu aritmetického průměru. K dosažení maximální reprezentativnosti vzorku šetření byli respondenti vybráni v rámci regionu pomocí náhodného oblastního výběru ze čtyř obcí regionu.

4 ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ A DOPORUČENÍ

Na základě údajů získaných v empirickém výzkumu pomocí dotazníkové metody byla zjištěna následující fakta: Z deseti stanovených počátečních předpokladů bylo verifikováno šest. Úspěšnost dokazování předpokladů je tedy 60%.

Z celkové analýzy vyplynulo, že nejvýznamnějším faktory pro rozvoj regionu jsou v první řadě **kvalitní řízení obcí, celková vzdělanost občanů, kultura a společenský život v obcích, zajištění bezpečnosti, služeb a technické infrastruktury**. V rámci dalšího rozvoje regionu je nutné podporovat rozvoj v oblasti **vytváření nových pracovních příležitostí**, podporovat rozvoj v oblasti **produkce regionálních potravin, zlepšit celkový stav dopravní infrastruktury a zkvalitnit podmínky pro rozvoj cestovního ruchu**. Velkým přínosem pro budoucí rozvoj regionu by mělo být také další zkvalitňování rozvojových aktivit např. **zlepšování meziobecní spolupráce, zvýšení podílu žen na řízení, rozvoj občanských aktivit, rozvoj malého a středního podnikání, rozvoj ekologického zemědělství** apod.

Důležitým faktorem rozvoje regionu je také jeho **demografická struktura**. V této oblasti se negativně projevuje současný trend stárnutí populace. Migrace mladých vzdělaných lidí souvisí s charakterem venkovského regionu a nedostatkem kvalitních pracovních příležitostí. **Přilákání mladých vzdělaných lidí závisí zvláště na celkové atraktivitě regionu, kterou lze stále rozvíjet pomocí inovativních přístupů a vhodně navržených institucí**. Velmi významná je **diverzifikace aktivit, kde hlavními aktéry jsou samotní obyvatelé regionu**.

Dobře připravená rozvojová strategie regionu a její následná realizace patří mezi nejvýznamnější rozvojové faktory. Sociokulturní dimenze a kvalitní institucionální rámec je základem pro budoucí harmonický rozvoj regionu.

5 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

5.1 Literární zdroje

1. JEŽEK, J. A KOL. *Budování konkurenceschopnosti měst a regionů v teorii a praxi*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2007. 269 s. ISBN 978-80-7043-632-
2. STEJSKAL, J. KOVÁRNÍK, J. *Regionální politika a její nástroje*. 1. vydání. Praha: Portál, 2009. 216 s. ISBN 978-80-7367-588-2
3. ŠILHÁNKOVÁ, V. kol. *Indikátory udržitelného rozvoje pro města a obce*. 1. vydání. Hradec Králové: Civitas per populi o. s., 2011. 216 s. ISBN 978-80-904671-4-9
4. SKOKAN, K. *Evropská regionální politika v kontextu vstupu České republiky do Evropské unie*. Ostrava: Repronis, 2003. 114 s. ISBN 80-7329-023-5.
5. TOMŠÍK, K. *Evropská integrace a environmentální ekonomika*. 5. Vydání, Praha: ČZU v Praze, 2011. 123 s. ISBN 978-80-213-2214-1
6. WOKOUN, R. a kol. *Regionální rozvoj (Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde Praha, 2008. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0

5.2 Internetové zdroje

1. NÁRODNÍ SÍŤ MÍSTNÍCH AKČNÍCH SKUPIN ČESKÉ REPUBLIKY. *Národní strategický plán LEADER 2014+* [on-line]. [cit. 2014-08-13]. Dostupný z WWW: <<http://nsmascr.cz/content/uploads/2012/07/N%C3%81RODN%C3%8D-STRATEGICK%C3%9D-PL%C3%81N-LEADER-2014+-pln%C3%A1-verze.pdf>>.
2. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Strategie regionálního rozvoje ČR na období 2014–2020* [on-line]. [cit. 2014-08-13]. Dostupný z WWW: <<http://www.mmr.cz/getmedia/08e2e8d8-4c18-4e15-a7e2-0fa481336016/SRR-2014-2020.pdf>>
3. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Strategie regionálního rozvoje ČR na roky 2007-2013* [on-line]. [cit. 2014-08-13]. Dostupný z WWW: <<http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-Ceske-republiky-na>>

4. SZIF. *Program rozvoje venkova na období 2014 – 2020*. [on-line]. [cit. 2014-08-13]. Dostupný z WWW:
<http://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fzpravy%2Fprv2014%2F1406290520363.pdf>.
5. STRUKTURÁLNÍ FONDY EU. *Program rozvoje venkova* [on-line]. [cit. 2014-08-13]. Dostupný z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020/Operacni-programy/Program-rozvoje-venkova>>.
6. MEZI ÚPOU A METUJÍ. *Strategický plán LEADER MAS 2008 – 2013*. [on-line]. [cit. 2014-08-13]. Dostupný z WWW:
<<http://meziupouametuji.cz/uzivatel/SPL%20Podan%C3%A9%20ruce%20mezi%20%C3%9Apou%20a%20Metuj%C3%AD%201.pdf>>
7. STRUKTURÁLNÍ FONDY EU. *Regiony regionální politiky* [on-line]. [cit. 2014-08-13]. Dostupný z www:<<http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU/Regiony-regionalni-politiky-EU>>

5.3 Právní předpisy

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č.248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů